

CERCETĂRI ARHEOLOGICE ÎN ZONA FORTIFICAȚIILOR BASTIONARE ALE CETĂȚII TIMIȘOARA

Silviu ENE^a, Dorel MICLE^b, Silviu ILIUȚĂ^a

^a Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”, București, România; e-mails: enesilviu19@gmail.com, iliuta.silviu1994@gmail.com

^b Universitatea de Vest Timișoara, Timișoara, România; e-mail: dorel.micle@e-uvt.ro

Keywords: Timișoara, fortification, necropolis, Sarmatians, Arpadian Period, the Austro-Hungarian period

Abstract: The archaeological research took place between May 21 and June 13, 2020, behind the penitentiary located on Popa Șapcă Street, in Timișoara. Forty-five archaeological features have been identified and researched, which can be dated, in the current stage of research, in: Antiquity (2nd–4th centuries AD), Arpadian period (12th–13th centuries) and the Austro-Hungarian period (19th–20th century), and some are chronologically inconclusive. Of these, 22 are pits, 13 are tombs, four walls, three houses, two ditches and a fountain.

Cuvinte-cheie: Timișoara, fortificații, necropolă, sarmați, perioada arpadiană, perioada austro-ungară

Rezumat: Cercetarea arheologică a avut loc în perioada 21 mai–13 iunie 2020, în spatele penitenciarului situat pe strada Popa Șapcă, din Timișoara. Au fost identificate și cercetate 45 de complexe arheologice ce pot fi datate, în stadiul actual al cercetării, în: Antichitate (sec. II–IV p.Chr.), perioada arpadiană (sec. XII–XIII) și perioada austro-ungară (sec. XIX–XX), iar unele sunt neîncadrabile cronologic. Dintre acestea, 22 sunt gropi, 13 sunt morminte, patru ziduri, trei locuințe, două șanțuri și o fântână.

1. CONSIDERAȚII GENERALE

În anul 2020 au avut loc săpături arheologice preventive pe un teren aflat în spatele penitenciarului situat pe strada Popa Șapcă din Timișoara¹. Scopul acestora a fost investigarea unei suprafețe unde se dorește construirea unui bazin de înot. Astfel, a fost încheiat un contract de prestări servicii în vederea efectuării cercetărilor arheologice preventive în zona afectată, între executantul S.C. Compas Construct S.R.L. și Universitatea de Vest din Timișoara.

Cercetarea arheologică în cauză a fost efectuată în perioada 21 mai–13 iunie, după care lucrările au fost amânate. În urma decapării zonei, au fost identificate și cercetate 45 complexe arheologice ce pot fi datate, în stadiul actual al cercetării, în: Antichitate (sec. II–IV p.Chr.), perioada arpadiană (sec. XII–XIII) și perioada austro-ungară (sec. XIX–XX); alte complexe sunt neîncadrabile cronologic. Dintre acestea, 22 sunt gropi, 13 sunt morminte, patru ziduri, trei locuințe, două șanțuri și o fântână (Fig. 1).

2. CADRUL ISTORIC

Pentru perimetrul investigat, analiza hărților istorice furnizează date excelente pentru înțelegerea dinamicii mediului geografic sub impactul factorilor de mediu sau a celor antropici. Terenul care face obiectul cercetării este situat în principal între escarpa și contraescarpa

anvelopei IX, care aparțineau de fortificația Vauban a Timișoarei austriece, fapt ce a determinat conservarea mai bună a vestigiilor (Fig. 3/b). Materialul cartografic de detaliu utilizat este plasat cronologic între 1769 și 1877 (Fig. 2–3).

Procesul de dezvoltare și reamenajare continuă a infrastructurii și a zonei centrale a orașului Timișoara, proiect derulat în mai multe etape, a prilejuit scoaterea la lumină a unor vestigii aparținând vechiului oraș. Istoricul cercetării zonei ne indică prezența mai multor descoperiri de interes arheologic.

Una dintre cercetările arheologice care au scos la lumină vestigii, aflate în proximitatea actualului perimetru, se referă la subsolurile clădirii Facultății de Muzică, aici fiind identificate ziduri aparținând fostei fortificații bastionare a Timișoarei².

La nord de zona Facultății de Muzică, în arealul viitorului Institut de Cercetări Avansate de Mediu (I.C.A.M.), au fost practicate trei secțiuni în cadrul cărora a fost posibilă surprinderea vârfului Bastionului IX Carol. Tot aici, în secțiunea a II-a, a fost posibilă surprinderea contragardei IX a fortificației Vauban, precum și patru complexe mai vechi aparținând secolelor XVI–XVII, acestea făcând parte din cartierul Palanca Mare al Timișoarei medievale³.

Zidul de incintă al fortificației otomane din Piața Unirii, care separa cetatea de suburbiile sale, a fost surprins doar în colțul de sud-est și pe latura vestică a actualei piețe. Ca tehnică de construcție, zidul este specific sistemului de

¹ Cercetarea arheologică a fost realizată de către un colectiv din partea UVT Timișoara, condus de dr. Silviu Ene și compus din drd. Silviu Iliuță și Alin Diaconu.

² Cercetare arheologică realizată de către A. Fluture. Rezultatele cercetării nu au fost publicate.

³ Gindele 2015.